

Varbergs
kommun

VA-policy

Antagen av kommunfullmäktige 2015-06-16

VA-strategi

Antagen av kommunstyrelsen 2015-05-26

VA-riktlinje

Antagen av kommunstyrelsen 2015-05-26

Dokumenttyp: Policy, Strategi, Riktlinje	Dokumentnamn: VA-policy, VA-strategi, VA-riktlinje	Diarienummer: KS 2012/0566
Beslutad av: Kommunfullmäktige, Kommunstyrelsen	Beslutsdatum: 2015-06-16 2015-05-26	Giltig till och med: Senast 2025
Gäller för: Varbergs kommun, förvaltningar och bolag	Dokumentansvarig avdelning: Samhällsutvecklingskontoret, Kommunstyrelsens förvaltning	Senast reviderad:

Varbergs
kommun

VA-policy, VA-strategi och VA-riktlinje för Varbergs kommun.

Inledning och bakgrund

Detta dokument består av vatten- och avloppspolicy samt strategi och riktlinje för Varbergs kommun.

VA-policyn ska fastställa kommunens övergripande förhållningssätt vad gäller VA-arbete, både inom och utanför kommunalt verksamhetsområde för VA. Med VA-arbete menas planering och drift av dricksvattenförsörjning samt omhändertagande av avloppsvatten. Avloppsvatten innefattar spillvatten samt dagvatten och ibland även dräneringsvatten.

VA-strategin ska fastställa strategiska vägval och prioriteringsgrunder för kommunens VA-arbete, både inom och utanför kommunalt verksamhetsområde för VA. VA-strategin är uppdelad i följande fyra områden: riktning och prioritering för VA/ dricksvattenförsörjning/ spillvattenhantering/ dagvattenhantering.

VA-riktlinjen blir ett komplement till VA-policyn och VA-strategin och är ett förtydligande för kommunens invånare samt används som intern planeringshjälp för tjänstemän och politiker.

VA-policyn med tillhörande strategi och riktlinje ska vara vägledande för att uppnå en långsiktig hållbar dricksvattenförsörjning och avloppshantering. Policy med tillhörande strategi och riktlinje utgör underlag för framtagandet av en VA-plan som skyddar miljön och människors hälsa samtidigt som exploatering och tillväxt möjliggörs.

Det finns ett antal befintliga dokument inom kommunen som har påverkan på VA-planeringen, bland annat:

- Översiktsplan
- Hållbarhetsinriktningar
- Dagvattenpolicy
- VA-taxa
- Tillsynsplan enskilt VA

VA-policyn uppdateras parallellt med dessa dokument vid behov. I nedan matris förtydligas i vilken instans som dessa dokument beslutas om.

Kommunfullmäktige	Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsens arbetsutskott	Bolagsstyrelse	Förvaltningschef/ Förvaltningsnämnd
VA-policy				
	VA-strategi			
	VA-riktlinje			
VA-taxa				
Hållbarhetsinriktningar				
Översiktsplan				
Fördjupad översiktsplan				
				Tillsynsplan enligt VA
Dagvattenpolicy				
	Ev. Dagvattenstrategi			
			Investeringsbudget för VA-utbyggnadsplan	

Översiktlig bild av VA i Varbergs kommun

En VA-översikt och nulägesanalys skapades 2010 för Varbergs kommun och bifogas detta dokument. I samband med VA-översikten togs identifierades även ett antal strategiska frågor och behov som utgör ett viktigt underlag till den kommande VA-planen. VA-situationen i Varbergs kommun ser ut följande:

I Varbergs kommun bor det ca 60 400 invånare och av dessa har 49 644 invånare anslutning till kommunalt vatten. Den kommunala vattenförsörjningen sker från flera vattenverk. VIVAB ansvarar för de kommunala vattenverken vid Kvarnagården, Sibbarp, Åkulla, Skällinge, Valinge, Karl Gustav, Gunnarsjö och Kungsäter.

I Varbergs kommun finns ett flertal mindre reningsverk och ett större, Getteröverket. I tabellen nedan redogörs för reningsverken samt antalet anslutna och dimensioneringen:

Reningsverk	Anslutning, antal invånare	Dimension, antal invånare
Gunnarsjö	126	70
Gödestad	131	100
Karl-Gustav	60	200
Kungsäter	300	500
Rolfstorp	680	800
Sibbarp	78	200
Skällinge	626	700
Skällåkra	109	35
Åkulla	60	200
Veddige	2468	3200
Tvååker	2812	4200
Bua	4928	3700
Getterön	36850	80000

I Varbergs kommun finns ca 5500 fastigheter med enskilda lösningar för VA. Utöver detta finns det i Varbergs kommun ett antal gemensamhetsanläggningar, varav några är anslutna till kommunens ledningar via avtal (se VA-föreningar ovan) och andra har enskilda anläggningar. Enligt miljöbalken utövar miljö- och hälsoskyddsförvaltningen tillsyn över avloppsanläggningar, och ett arbete pågår med att åtgärda de anläggningar som inte lever upp till dagens krav på rening.

Styrande lagar, omvärldsfaktorer och mål

I Sverige finns ett antal lagar som styr vatten- och avloppsfrågorna. Relevanta för VA-policy med tillhörande strategi är lag (2006:412) om allmänna vattentjänster med tillhörande förordning, anläggningslag (1973:1149), plan- och bygglagen (2010:900) och miljöbalken (1998:808).

Det finns även nationella mål som styr kraven på att säkerställa vattenförsörjning, minskamiljöpåverkan och tydliggöra detta i en kommunal VA-planering.

Då lagtexter kan ändras kontinuerligt så ska nedan ses som en nulägesbild, vänligen se aktuella lagtexter för komplettering.

Lagkrav och villkor

Enligt Lagen om allmänna vattentjänster (2006:412) är det kommunens skyldighet att ordna vattentjänster om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse.

Kommunen ska dels bestämma ett verksamhetsområde där vattentjänsterna behöver ordnas och dels se till att behovet tillgodoses genom en allmän VA-anläggning.

Enligt Anläggningslagen (1973:1149) kan gemensamhetsanläggningar inrättas som är gemensam för flera fastigheter och som tillgodoser ändamål av stadigvarande betydelse för dem. Gemensamhetsanläggningar prövas vid förrättning av Lantmäteriet.

Plan- och bygglagen (2010:900) innehåller ett antal verktyg för planering och byggande. Ett av de viktigaste är kommunens översiktsplan som ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön vilket innebär att planen ger vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Miljöbalken (1998:808) syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Därmed innehåller Miljöbalken ett särskilt miljöskydds- och hälsoskyddsperspektiv.

Vikten av att på ett strukturerat sätt hantera vattenrelaterade frågor har successivt förtydligats, inte minst genom implementering av vattendirektivet i svensk lag och det nu rullande arbetet kring vattenförvaltning. Eftersom VA-frågorna är direkt kopplade till samhällets fysiska utveckling, är det av största vikt att VA-frågor integreras i den långsiktiga planeringen av mark- och vattenanvändningen. Ett arbete med att ta fram en kommunal VA-plan eller motsvarande styrdokument

möjliggör för kommunen att på ett strukturerat sätt föra in VA-planeringen i den kommunala översiktsplaneringen.

Nationella och regionala miljömål

Riksdagen har antagit ett generationsmål, sexton miljö kvalitetsmål och tjugofyra etappmål som ska fungera som riktlinjer för miljöarbetet som bedrivs på olika nivåer i Sverige. Mål som påverkar VA-försörjningen är:

- Begränsad klimatpåverkan (Naturvårdsverket)
- Frisk luft (Naturvårdsverket)
- Bara naturlig försurning (Naturvårdsverket)
- Giftfri miljö (Kemikalieinspektionen)
- Ingen övergödning (Havs- och vattenmyndigheten)
- Levande sjöar och vattendrag (Havs- och vattenmyndigheten)
- Grundvatten av god kvalitet (Sveriges geologiska undersökning)
- Hav i balans samt levande kust och skärgård (Havs- och vattenmyndigheten)
- Myllrande våtmarker (Naturvårdsverket)
- Ett rikt odlingslandskap (Jordbruksverket)
- God bebyggd miljö (Boverket)
- Ett rikt växt- och djurliv (Naturvårdsverket)

Åtgärdsprogrammet inom svensk vattenförvaltning

År 2000 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG, ramdirektivet för vatten, med syfte att uppnå en långsiktigt hållbar förvaltning av våra vattenresurser. Direktivet innebär en helhetssyn och ett systematiskt arbete för att bevara och förbättra Europas vatten. Sverige är indelat i fem vattenmyndigheter som skall arbeta med dessa frågor. Direktivet omfattar både ytvatten och grundvatten och det övergripande målet är att ”uppnå god vattenstatus, så att en långsiktig hållbar vattenkvalitet och vattenanvändning tryggas”.

Miljö kvalitetsnormer (MKN) beskriver den kvalitet som en vattenförekomst skall ha vid en viss tidpunkt. Vattenmyndigheten har som mål att till 2015 (tidsfristen kan vid undantagsfall förskjutas till 2021/2027) ska kvaliteten på vattenförekomsterna inte försämrats och att samtliga skall nå normen god status.

För att uppnå god status finns ett åtgärdsprogram som riktar sig mot myndigheter och kommuner, här finns flera åtgärder som Varbergs kommun behöver vidta. Detta uppdateras var sjätte år och nuvarande gäller 2015 ut.

VA-policy, Varbergs kommun

VA-policyn ska fastställa kommunens övergripande förhållningssätt vad gäller VA-arbete, både inom och utanför kommunalt verksamhetsområde för VA. Med VA-arbete menas planering och drift av dricksvattenförsörjning samt omhändertagande av avloppsvatten. Avloppsvatten innefattar spillvatten samt dagvatten och ibland även dräneringsvatten.

VA-policyn med tillhörande strategi ska vara vägledande för att uppnå en långsiktig hållbar dricksvattenförsörjning och avloppshantering. Policy med tillhörande strategier ska även ligga till grund för framtagandet av en VA-plan som skyddar miljön och människors hälsa samtidigt som exploatering och tillväxt möjliggörs.

Vårt arbete med VA ska kännetecknas av att

1. Varbergs kommun har en ständigt pågående VA-planering som säkerställs genom samarbete och dialog.
2. VA-planeringen är en integrerad del i kommunens långsiktiga samhällsplanering och bidrar till en hållbar utveckling och en god livsmiljö.
3. VA-planeringen i Varbergs kommun bygger på ett förhållningssätt som utifrån samhällets krav understödjer såväl kommunala, gemensamma som enskilda lösningar.
4. Varbergs kommun arbetar behovsstyrt och nära sammankopplat med den övriga fysiska planeringen.

VA-strategi, Varbergs kommun

VA- strategin ska fastställa strategiska vägval och prioriteringsgrunder för kommunens VA-arbete, både inom och utanför kommunalt verksamhetsområde för VA. VA-strategin är uppdelad i följande fyra områden:

- Riktning och prioritering för VA
- Dricksvattenförsörjning
- Spillvattenhantering
- Dagvattenhantering.

Riktning och prioriteringar för VA

1. En ständigt pågående VA-planering med förankring och genomförande av VA-policy och VA-plan säkerställs genom att olika samarbetsformer skapas av berörda intressenter.
2. Kommunen ska arbeta med att förebygga skador till följd av klimatförändringar dels genom fysisk planering, dels genom åtgärder på både befintliga och nya ledningar samt anläggningar.
3. Förnyelse av ledningsnät ska säkerställas på en långsiktig hållbar nivå.
4. Genomför ständiga förbättringar vad gäller energi- och resurseffektivitet.
5. Kommunalt verksamhetsområde för dricksvatten och avloppsvatten bör upprättas för alla områden som omfattas av ny detaljplaneläggning. Med ny detaljplaneläggning avses även framtagande av nya detaljplaner som ersätter befintliga planer.
6. Kommunen ska tillhandahålla information till våra invånare vad gäller spillvatten, dagvatten och dricksvatten.

Riktning och prioriteringar för hållbar dricksvattenförsörjning

7. Kommunen ska arbeta aktivt för att behålla och säkra kvalitet och kvantitet för allmän och enskild dricksvattenförsörjning.
8. Den kommunala dricksvattenförsörjningen ska säkras långsiktigt och med beaktande av oförutsedda händelser. Reservvatten av tillräcklig kvalitet och kvantitet ska finnas.

Riktning och prioriteringar för hållbar spillvattenhantering

9. Kommunen ska verka för att minska påverkan på miljön och människors hälsa från enskilda och allmänna spillvattenanläggningar.

10. Befintliga områden/fastigheter med ej tillfredsställande vatten- och/eller spillvattenlösningar ska åtgärdas enligt riktlinjer i VA-planen.

11. Kommunen ska främja utbyggnaden av mottagningsstationer för omhändertagande av latrin från fritidsbåtar och annan besöksverksamhet.

Riktning och prioriteringar för hållbar dagvattenhantering

12. Hantering av dagvatten ska ske med minsta möjliga störning på människors hälsa och på miljön i vatten och mark.

13. Dagvatten ska beaktas tidigt i den fysiska planeringen enligt riktlinjer i VA-planen.

14. Dagvatten ska lyftas fram som en resurs och synliggöras för att berika bebyggelsemiljön och bidra till en god livsmiljö för kommunens invånare.

15. Den naturliga vattenbalansen ska så långt som möjligt bibehållas vid exploatering eller annan förändrad verksamhet.

16. Dagvattenflöden ska reduceras och regleras så att belastning på ledningsnät, reningsanläggningar och recipienter begränsas.

17. Befintliga områden/fastigheter med ej tillfredsställande dagvattenlösningar ska åtgärdas enligt riktlinjer i VA-planen.

18. Förorening av dagvatten ska förebyggas redan vid källan, både med avseende på kontinuerliga utsläpp och oförutsedda händelser.

VA-riktlinje, Varbergs kommun

Riktlinjen ska ses som ett komplement till policy och strategi och vara ett förtydligande för kommunens invånare samt användas som intern planeringshjälp för tjänstemän och politiker. VA-riktlinjen är uppdelad i följande fyra områden:

- Riktning och prioritering för VA
- Dricksvattenförsörjning
- Spillvattenhantering
- Dagvattenhantering.

Riktning och prioriteringar för VA

1. Berörda förvaltningar, bolag och Räddningstjänst Väst bör finnas representerade i gemensamma arbetsgrupper, kallelse via plansamordningsgruppen.

2. Följa VA-planen och arbetet i befintliga forum för att få tillstånd åtgärder för minskad påverkan från klimatförändringar.

3. Förnysetakten för ledningsnätet ska som målsättning uppnå 0,7 % per år innan år 2020. Förnysetakten ska inte understiga 0,5 % per år.

4.a Kommunen ska sträva efter ständig förbättring av VA-anläggningar med avseende på energi- och resurshushållning inom allmän och enskild vatten- och avloppsverksamhet, exempelvis genom att skapa testanläggningar och utöva omvärldsbevakning.

4. b. Kretsloppsanpassade system för allmän och enskild spillvattenhantering ska vidareutvecklas.

5. Beslut om detaljplan och dess verksamhetsområde ska samordnas. Angränsande befintliga fastigheter och luckor mellan detaljplaner ska löpande prövas för inarbetning i verksamhetsområde. När ny detaljplan ersätter befintlig bör en utredning om nytt verksamhetsområde för dagvatten genomföras. Beslut om nytt verksamhetsområde bör tas minst två gånger om året.

6. Kommunen ska erbjuda invånarna och fastighetsägarna rådgivning om enskilt spillvatten, dagvatten och dricksvatten.

Riktning och prioriteringar för hållbar dricksvattenförsörjning

7. Både yt- och grundvattenförekomster av betydelse för befintlig och framtida dricksvattenförsörjning ska skyddas.

8. a Reservvatten av tillräcklig kvalitet och kvantitet ska finnas exempelvis genom att kartlägga reservvattentäkter samt undersöka dess lämplighet.

8. b. Tillgång till ledningssystem för dricksvatten är av stor betydelse för en effektiv och välfungerande brandsläckning. Per automatik är dricksvattenförsörjningen av grundläggande värde för att räddningstjänsten ska kunna nå upp till lagkrav enligt SFS 2003:778.

Riktning och prioriteringar för hållbar spillvattenhantering

9. Åtgärder ska prioriteras inom följande områden: vattenskyddsområden, områden nära vatten som inte uppfyller miljö kvalitetsnormerna för vatten (framför allt i områden där övergödning konstateras), samt områden som av andra orsaker är känsliga för påverkan från spillvatten, exempelvis rekreativsvatten.

10. Följ VA-planen och arbetet i befintliga forum för att befintliga områden/fastigheter med ej tillfredsställande vatten- och/eller spillvattenlösningar ska bli godkända. I detta arbete behöver hänsyn tas till förändrade förhållanden exempelvis klimatförändringar.

11. Följ VA-planen och arbetet i befintliga forum för att få till stånd mottagningsstationer för omhändertagande av latrin från fritidsbåtar och annan besöksverksamhet.

Riktning och prioriteringar för hållbar dagvattenhantering

12. Åtgärda befintliga områden med bristande dagvattenhantering, få till stånd en långsiktigt hållbar dagvattenhantering vid nybyggnation, inhämta och använda sig av information om känsliga recipienter, beakta förändring av förhållandena i befintliga områden exempelvis genom klimatförändringar för att skydda både bebyggelse och recipienter från störningar.

13. Dagvatten ska beaktas tidigt i den fysiska planeringen enligt riktlinjer i VA-planen. I översiktsplanen ska avvägning av vilka utbyggnadsområden som är lämpliga ur ett dagvattenperspektiv göras.

14. Ta tillvara dagvatten för att berika den bebyggda miljön och förstärka de grönbå stråken.

15. Efterlika naturlig infiltration genom att bibehålla grönytor eller andra likvärdiga åtgärder. Kompensationsåtgärder och fördröjande åtgärder kan beaktas.

16. I områden vi väljer att exploatera ska så långt som möjligt effekterna av andelen hårdgjord yta inte försämra tillståndet i vattenmiljön. Samt det som beskrivs i punkt 15.

17. Följ VA-planen och arbetet i befintliga forum för att kartlägga och åtgärda befintliga områden/fastigheter med otillfredsställande dagvattenlösningar.

18. Möjliga åtgärder kopplade till föroreningskälla samt risk för oförutsedda händelser genom uppströmsarbete och uppsökande verksamhet med eventuella insatser hos de verksamheter som har påverkan på dagvatten.

Ansvars- och rollfördelning inom Varbergs kommun

Det är ett kommunalt ansvar att bestämma verksamhetsområden inom vilka vattentjänsterna behöver ordnas, och att se till att behovet tillgodoses. Detta betyder att huvudmannen, Varberg Vatten AB, dels måste ha kontroll över vilka områden som har eller kommer att ha behov av VA och dels har ett behov av att styra bebyggelseutvecklingen ur ett VA-perspektiv.

Kommunfullmäktige har utifrån lagen om allmänna vattentjänster det övergripande ansvaret för VA-försörjningen. Kommunfullmäktige fattar beslut om VA-taxans konstruktion och kommunalt verksamhetsområde för VA.

Kommunstyrelsen ansvarar för att VA-frågorna kommer in tidigt i den översiktliga planeringen.

Byggnadsnämnden ansvarar för att VA-frågorna finns med i detaljplaneprocessen, och samordnar arbetet med övriga förvaltningar och bolag.

Varberg Vatten AB är huvudman för den allmänna VA-anläggningen i egenskap av anläggningens ägare. Vatten & Miljö i Väst AB (VIVAB) har driftansvaret och fullgör huvudmannens ansvar. VIVAB står för planering och utbyggnad av den allmänna anläggningen och ska även bistå kommunstyrelsen i arbete med kommunens övergripande VA-planering. För att VIVAB ska kunna fullgöra detta uppdrag krävs att de får beställningar från huvudmannen i tidigt skede.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för tillsyn enligt miljöbalken av enskilda och allmänna avloppsanläggningar samt större dricksvattentäkter, och indikerar om VA-försörjningen med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas i ett större sammanhang.

En mer detaljerad ansvars- och rollfördelning mellan förvaltningar och bolag finns beskriven i kommande Dagvattenstrategi, detta uppdrag leder VIVAB i samarbete med övriga förvaltningar och strategin skrivs fram via Samhällsutvecklingskontoret.